

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 2009 року № 333 «Деякі питання державного регулювання цін на лікарські засоби і виробу медичного призначення» (із змінами та доповненнями) – Режим доступу: <https://www.apteka.ua/article/8405>.

5. Трохимчук В.В., Ольхова І.В. Фармакоэкономический анализ основных моделей лечения детей с хроническими гастри-

тами и гастродуоденитами, ассоциированными с *H. pylori* / В.В. Трохимчук, И.В. Ольхова // Рецепт. – 2014. – №2 (94). – С.32-38.

6. Сучасні підходи до нормування медичного майна для потреб Збройних Сил України та інших військових формувань: [навчальний посібник] / [Шматенко О.П., Трохимчук В.В., Руденко В.В. та ін]. – К.: ЧП «Блудчий М.І.», 2012. – 112 с.

УДК 378.147: 615.1.003.1

DOI: 10.32751/2663-0761-2018-03-14

СУЧАСНА ТЕРМІНОЛОГІЯ У ВІЙСЬКОВО-ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ЛОГІСТИЦІ УКРАЇНИ

М.В. Білоус, кандидат фармацевтичних наук, доцент кафедри військової фармації Української військово-медичної академії

О.П. Шматенко, полковник медичної служби, доктор фармацевтичних наук, професор, начальник кафедри військової фармації Української військово-медичної академії

О.А. Ришов, доктор фармацевтичних наук, професор, завідувач кафедри медичної та фармацевтичної інформатики і новітніх технологій Запорізького державного медичного університету

О.В. Галан, полковник медичної служби у відставці, заслужений працівник фармації України, старший викладач кафедри військової фармації Української військово-медичної академії

Д.В. Дроздов, старший викладач кафедри військової фармації Української військово-медичної академії.

Резюме. В статті встановлена необхідність у формуванні понятійного апарату української військово-фармацевтичної логістики. Проведено визначення базових термінів та понять, які формують теоретичну основу і служать фундаментом для подальших логістичних досліджень у військовій фармації, відповідно до міжнародних норм і вимог. Також запропоновано сучасне визначення терміну військово-фармацевтичної логістики, як наукового напрямку у військовій фармації на сучасному етапі реформування та розвитку медичної служби Збройних Сил України.

Ключові слова: військова логістика, військово-медичне постачання, військова фармація.

Вступ. Невід’ємною складовою інтеграції України у світовий безпековий простір є співробітництво з міжнародними міжурядовими організаціями. Так, партнерство з країнами-учасницями НАТО є реалізацією стратегічної мети України щодо євроатлантичної інтеграції. Одним з важливих напрямків у здійсненні зазначеної мети, є визначення базових термінів та понять, які формують теоретичну основу і служать

фундаментом для подальших логістичних досліджень у військовій фармації, відповідно до міжнародних норм і вимог. У цьому сенсі важливого значення набуває формування понятійного апарату військово-фармацевтичної логістики, як наукового напрямку на сучасному етапі реформування та розвитку медичної служби Збройних Сил України (далі ЗС України), що є актуальним і першочерговим завданням для військово-фармацевтичної науки

і подальшої практичної діяльності військово-медичної служби ЗС України в цілому [1, 2].

Метою дослідження є визначення базових термінів та понять, які формують теоретичну основу у об'єднаній системі військової логістики, відповідно до міжнародних норм і вимог.

Матеріали та методи дослідження. Для досягнення мети дослідження проведено аналіз вітчизняної та закордонної наукової літератури, доктринальних, керівних настанов відкритого користування та чинної нормативно-правової бази України. Методами дослідження є бібліографічний та аналітичний.

Результати дослідження та їх обговорення. Відповідно до вимог оборонної реформи нашої країни, створено Головне управління логістики у складі Генерального штабу ЗС України, що надасть можливість на стратегічному рівні під єдиним керівництвом здійснювати планування та управління логістичним забезпеченням всіма видами матеріально-технічних засобів, в тому числі медичним майном, ЗС України та інших військових формувань під час виконання спільних завдань. Функціонування української єдиної ефективної системи логістики, що направлена на зміцнення боєздатності ЗС України, має відповідати принципам і стандартам, прийнятих державами-членами НАТО і бути сумісною з логістикою збройних сил інших держав-членів Альянсу. При виконанні спільних (багатонаціональних) завдань, фахівці з логістичного забезпечення військ повинні використовувати не тільки єдину систему кодифікації військового майна сил оборони, сумісну із системою кодифікації НАТО, але й єдину спільну термінологію у сфері логістики відповідно до євроатлантичних норм та стандартів [1-3]. Узагальнення наукової зарубіжної літератури з військової логістики та доктринальних публікацій і посібників, нормативно-правових актів [4-11] дало змогу виокремити декілька основних логістичних термінів, які можуть використовуватись у військово-фармацевтичній логістиці:

Матеріальний потік – це продукція (медичне майно), яка має істотну форму, що

знаходиться в стані руху і розглядається в процесі застосування до неї логістичних операцій, і віднесена до певного часового інтервалу. Матеріальний потік не на часовому інтервалі, а в даний момент часу переходить у матеріальний запас (запас медичного майна).

Інформаційний потік – це сукупність циркулюючих в логістичній системі, між логістичною системою і зовнішнім середовищем повідомлень (наряди на видавання чи приймання військового майна, рознарядки, наряди на ремонт (модернізацію, зберігання, дослідження технічного стану, виготовлення, обробку) тощо), необхідних для управління і контролю за логістичними операціями і матеріальним потоком.

Фінансовий потік – це направлений рух фінансів, що циркулюють в логістичній системі, а також між логістичною системою і зовнішнім середовищем, необхідних для забезпечення ефективного руху певного матеріального потоку.

Логістична операція – це уособлена сукупність дій, направлених на перетворення матеріального і (або) інформаційного потоку, яка виконується на одному робочому місці з допомогою одного технічного засобу (упакування медичного майна за нарядами, накладними, рознарядками).

Логістична система – це адаптивна система із зворотнім зв'язком, що виконує ті чи інші логістичні функції і складається, як правило, з декількох підсистем і має розвинені зв'язки з зовнішнім середовищем (закупівля, медичні склади для створення і зберігання запасів, розподіл, видача за нарядами та рознарядками та транспорт для доставки медичного майна).

Ланка логістичної системи – це економічно і (або) функціонально уособлений об'єкт, що не підлягає подальшому змінненню в рамках поставленого завдання або побудови логістичної системи, і має свою мету, пов'язану з певними логістичними операціями або функціями (одна із вище зазначених частин логістичної системи).

Логістичний ланцюг – це ланки логістичної системи, лінійно впорядковані за

матеріальним (інформаційним, фінансовим) потоками з метою аналізу і проектування певного набору логістичних операцій і (або) витрат (закупівля і поставка, розподіл, включаючи відправку товарів зі складу готової продукції, та використання медичного майна).

Логістичний канал – це частково впорядкована множина ланок логістичної системи, що включає в себе всі логістичні ланцюги або їх ділянки, що проводять матеріальні потоки від постачальників матеріальних ресурсів, необхідних для виготовлення конкретного виду продукції (асортименту продукції), до її кінцевих споживачів (розподіл медичного майна між військовими частинами та закладами охорони здоров'я).

Логістичний вузол (далі ЛВ) – місце, де може відбуватися будь-яка логістична діяльність. Як приклади ЛВ можна навести місце переобладнання, навантажування (перевантажування), пункт заправки (дозаправки), район логістичної підтримки бригади, пункти поставки озброєння (медичного майна), порти висадки, повітряний простір, склади медичного майна, боєприпасів. Транспортні вузли ще називають терміналами.

Логістичне ребро (далі ЛР) – або грань, яка з'єднує два логістичних вузла. Шлях, що з'єднує логістичне відділення постачання з точкою видачі (живлення) матеріально-технічних засобів (в т.ч. медичного майна (медичний склад '! військові частини)), автомобільні дороги, залізниця, а також повітряний маршрут між двома повітряними полями, є прикладами логістичних ребер.

Лінії зв'язку (далі ЛЗ) – маршрути, які з'єднують війська (сили) в передній частині театру операцій бойових дій з логістичними базами в тиловому районі. Уздовж ЛЗ матеріально-технічні засоби (МТЗ) та особовий склад, просуваються вперед, а евакуйований особовий склад, озброєння і техніка для ремонту переміщуються у зворотному напрямку. ЛЗ складається з ряду пов'язаних логістичних ребер. Отже, основою для ЛЗ між тилом та театром бойових дій є сучасні

транспортні засоби і ця основа має бути доповнена довгостроковими і надійними системами зв'язку та сучасними комп'ютеризованими засобами інформації для підтримки прийняття рішень.

Логістична мережа (далі ЛМ) – упорядкований набір логістичних вузлів і ребер, де ЛЗ це шляхи в логістичній мережі.

ЛМ містить вихідні вузли (виробники та фірми-постачальники медичного майна), проміжні вузли (медичні склади) і вузли призначення (заклади охорони здоров'я та військові частини). За допомогою цієї мережі, потоки (військове майно, в тому числі медичне майно та техніка, інформаційний потік, тощо) переміщуються. У ЛВ вони тимчасово утримуються (зберігаються) або перенаправляються на інший шлях через ЛМ. Різні з'єднання вузлів (ЛР) представляють різні способи переміщення та ешелонування потоків у ЛМ.

Рубіж логістичного забезпечення – рубіж, у межах якого розміщуються (розгортаються) та застосовуються сили і засоби логістичного забезпечення (медичні склади, пересувні групи медичного постачання).

Логістичні ресурси – матеріально-технічні засоби (в т.ч. медичне майно), обладнання та логістичний персонал, які проходять через логістичну мережу. Їх загальне призначення полягає в тому, щоб забезпечити успішне проведення військових операцій. Логістичні ресурси складають потік в логістичній мережі.

Сили і засоби логістичного забезпечення – установи, підприємства, арсенали, центри забезпечення, бази, склади, військові частини (підрозділи) з визначеними обсягами запасів МТЗ, військові частини (підрозділи) підвезення (автомобільні), ремонту і евакуації озброєння та військової техніки (ОВТ).

Військово-фармацевтична логістика – наука про інтегроване управління матеріальними та пов'язаними з ними потоками (фінансовими, кадровими та інформаційними) при здійсненні постачання медичного майна і техніки з метою мінімізації загальних витрат і максимального задоволення

потреби кінцевого споживача для реалізації ефективного медичного забезпечення військ (сил).

Військово-фармацевтична логістика включає в себе усі вищезазначені терміни і поняття та вимагає знання як цивільних, так і військових нормативно-правових актів.

Висновки

Таким чином, на підставі аналізу наукових джерел, присвячених військовій логістиці та нормативно-правових актів, що затверджують Основні положення логістичного забезпечення ЗС України, здійснено визначення базових термінів та понять, які формують теоретичну основу у об'єднаній системі військової логістики

ЗС України, відповідно до міжнародних норм і вимог. У перспективі подальших досліджень варто було б дослідити сучасну логістичну мережу медичного постачання та її складові в об'єднаній системі військової логістики. Разом з тим, виникає необхідність у дослідженні інформаційної підтримки логістичної мережі у системі медичного постачання ЗС України та інших військових формувань, впровадженні новітніх інформаційних технологій у практику військової охорони здоров'я та єдиної програмно-інформаційної і комунікаційної системи військової логістики, інфраструктури збору інформації згідно євроатлантичних норм та стандартів.

Література

1. Указ Президента від 22.03.2017 р. № 73/2017 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Державну програму розвитку Збройних Сил України на період до 2020 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/732017-21498>.

2. Белоус М. В. Военно-фармацевтическая логистика в Украине: современное определение термина / Белоус М. В., Шматенко А. П., Рижов А. А., Дроздов Д. В. // Рецепт. – 2018. – № 1 (21). – С. 33- 41.

3. При Генштабі формується управління логістики для забезпечення потреб ЗС України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zik.ua/news/2017/07/15/pry_genshtabi_formuietsya_upravlinnya_logistyky_dlya_zabezpechennya_potreb_1132831

4. Наказ МОУ від 11.10.2016 р. № 522 «Про затвердження Основних положень логістичного забезпечення Збройних Сил України» [Копія] / МО України. – К.

5. Joint Logistics JP (4-0) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.globalsecurity.org/military/library/policy/army/fm/4-0/fm4_0_2008.pdf

6. Sustainment (FM 4-0) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.globalsecurity.org/military/library/policy/army/fm/4-0/fm4-0_2009.pdf

7. NATO 2020: "Assured security; Dynamic engagement" – analysis concept for NATO [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nato.int/strategic-concept/expertsreport.pdf>.

8. Combat Service Support (FM 4-0) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://tsg3.us/tmsg_lib/unit_dig_lib/fm4_0.pdf

9. Curley R. (ed) The science of War, Strategies, Tactics, and Logistics / Edited by Robert Curley, 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 1615306633SW.epub.

10. Kress M. Operational Logistics. The Art and Science of Sustaining Military Operations. Second Edition / Moshe Kress. – Springer International Publishing Switzerland, 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: e-Book

11. Білоус М.В. Логістична мережа у системі медичного постачання Збройних Сил України / М. В. Білоус, О. А. Рижов, О. П. Шматенко // Соціальна фармація: стан, проблеми та перспективи: Матеріали IV міжнародної науково-практичної інтернет конференції (24-25 квітня 2018 р., м. Харків, НФаУ) – Харків, 2018. – С 226-228.